

**YANGI O'ZBEKISTONDA MAKTABGACHA
TA'LIM TASHKILOTLARI****O'rinboyeva Gulhayo Farxodjon qizi ¹**¹ *Farg'ona shahar 66-DMTT tarbiyachisi**E-mail gorinboyeva95@gmail.com**+99894-822-95-02***MAQOLA
MALUMOTI****ANNOTATSIYA:****MAQOLA TARIXI:***Received: 29.03.2025**Revised: 30.03.2025**Accepted: 31.03.2025***KALIT SO'ZLAR:***Maktabgacha ta'lim
tashkilotlari, ta'lim
sifati, ta'lim tizimini
isloh qilish, zamonaviy
yondashuvlar,
pedagogik
texnologiyalar,
vatanparvarlik,
innovatsiyalar.*

Ushbu maqolada, Yangi O'zbekistonda maktabgacha ta'lim tashkilotlarining rivojlanishi, ularning turlari, faoliyat yo'nalishlari va o'zgarishlarga moslashish jarayonlari tahlil qilinadi. Maqolada shuningdek, maktabgacha ta'lim tizimining takomillashtirish mexanizmlari, vatanparvarlik tuyg'ularini shakllantirish usullari va pedagogik innovatsiyalar haqida ma'lumotlar beriladi.

KIRISH. Maktabgacha ta'lim tizimi har bir davlatning ta'lim siyosatida muhim o'rin tutadi. O'zbekiston Respublikasi mustaqillikka erishganidan so'ng, ta'lim tizimini modernizatsiya qilish va xalqaro standartlarga moslashtirish borasida bir qator islohotlar amalga oshirildi. Maktabgacha ta'lim tashkilotlari bolalarning intellektual va shaxsiy rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. Ushbu maqolada Yangi O'zbekistonda maktabgacha ta'lim tashkilotlarining rivojlanish tendensiyalari, ularning turlari va faoliyatini takomillashtirish mexanizmlari tahlil qilinadi.

Tahlil va muhokama**1. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarining turlari va ularning roli**

O'zbekistonda maktabgacha ta'lim tizimi bolalarning ijtimoiylashuvi, intellektual va jismoniy rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. Maktabgacha ta'lim tashkilotlari turli shakllarda tashkil etilgan bo'lib, ularning har biri o'ziga xos xususiyatlarga ega:

- **Davlat maktabgacha ta'lim muassasalari:** Davlat byudjeti hisobidan moliyalashtiriladi va barcha bolalar uchun bepul ta'lim xizmatlarini taqdim etadi. Ushbu muassasalar keng qamrovli o'quv dasturlari, malakali pedagogik kadrlar va zamonaviy infratuzilma bilan ta'minlangan. 2021 yil yanvar holatiga ko'ra, respublikada 6 197 ta davlat maktabgacha ta'lim tashkilotlari faoliyat yuritgan.

- **Xususiy maktabgacha ta'lim muassasalari:** Xususiy sektor tomonidan tashkil etilgan bo'lib, ko'pincha qo'shimcha xizmatlar va maxsus o'quv dasturlarini taklif etadi. Ushbu muassasalar bolalarning individual ehtiyojlariga moslashgan ta'lim xizmatlarini taqdim etadi. 2021 yil yanvar holatiga ko'ra, 1 025 ta xususiy maktabgacha ta'lim tashkilotlari faoliyat yuritgan.

- **Oilaviy bolalar bog'chalari:** Uy sharoitida kichik guruhlariga mo'ljallangan, ko'pincha ota-onalar tomonidan tashkil etiladi. Ushbu shakl bolalarga uy muhitida ta'lim olish imkonini beradi. 2021 yil yanvar holatiga ko'ra, 10 244 ta oilaviy bolalar bog'chalari faoliyat yuritgan.

Har bir turdagi maktabgacha ta'lim tashkiloti bolalarning ijtimoiylashuvi, intellektual va jismoniy rivojlanishida muhim ahamiyatga ega. Davlat muassasalari keng qamrovli ta'lim xizmatlarini taqdim etsa, xususiy va oilaviy shakllar bolalarning individual ehtiyojlarini qondirishga yo'naltirilgan.

2. Maktabgacha ta'lim tizimini takomillashtirish mexanizmlari

Maktabgacha ta'lim tizimini takomillashtirish uchun bir qator mexanizmlar joriy etilmoqda:

- **Pedagogik kadrlar malakasini oshirish:** O'qituvchilar va tarbiyachilarning malakasini oshirish, ularni zamonaviy pedagogik texnologiyalar bilan tanishtirish orqali ta'lim sifatini oshirish maqsad qilingan. Bu pedagoglarning professional rivojlanishini ta'minlashga yordam beradi.

- **O'quv dasturlarini modernizatsiya qilish:** Bolalarning qiziqishlari va ehtiyojlariga moslashtirilgan, interaktiv va innovatsion uslublarni o'z ichiga olgan o'quv dasturlarini ishlab chiqish orqali ta'lim jarayonini takomillashtirish. Bu bolalarning faol ishtirokini ta'minlaydi.

- **Infratuzilmani rivojlantirish:** Maktabgacha ta'lim muassasalarining moddiy-texnik bazasini mustahkamlash, xavfsizlik va sanitariya-gigiena shart-sharoitlarini yaxshilash

orqali ta'lim muhitini sog'lomlashtirish. Bu bolalarning farovonligini ta'minlashga xizmat qiladi.

- **Monitoring va baholash tizimini joriy etish:** Ta'lim sifatini doimiy ravishda monitoring qilish, natijalarni tahlil etish va zarur choralarni ko'rish orqali tizimning samaradorligini oshirish. Bu boshqaruv qarorlarini qabul qilishda asos bo'ladi.

Ushbu mexanizmlar maktabgacha ta'lim tizimini takomillashtirishga qaratilgan kompleks choralarni tashkil etadi. Pedagogik kadrlarning malakasini oshirish va o'quv dasturlarini modernizatsiya qilish ta'lim sifatini oshirishga xizmat qilsa, infratuzilmani rivojlantirish va monitoring tizimi boshqaruv samaradorligini ta'minlaydi.

3. Vatanparvarlik tuyg'ularini shakllantirish (davomi)

Maktabgacha ta'lim muassasalarida vatanparvarlik tuyg'ularini shakllantirishda quyidagi usullar qo'llaniladi:

- **Milliy urf-odatlar va an'analarni o'rgatish:** Bolalarga milliy qadriyatlar, urf-odatlar va an'analarni o'rgatish orqali vatanparvarlik tuyg'usini rivojlantirish. Bu ularning milliy identifikatsiyasini mustahkamlaydi.

- **San'at va madaniyatga oid faoliyatlar:** Rassomlik, musiqa, raqs kabi faoliyatlar orqali bolalarning estetik didini shakllantirish va vatanparvarlik tuyg'usini mustahkamlash. Bu ularning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantiradi.

- **Tabiat va tarixiy yodgorliklarga ekskursiyalar:** Bolalarni tabiat bilan tanishtirish, tarixiy joylarga sayohatlar uyushtirish orqali ularning vatanparvarlik tuyg'ularini mustahkamlash. Bu ularning tarixiy va madaniy merosga bo'lgan hurmatini oshiradi.

- **Vatanparvarlik tematikasidagi o'yinlar va musobaqalar:** Bolalarga qiziqarli o'yinlar va musobaqalar orqali vatanparvarlik mavzusida bilimlar berish. Bu ularning faol ishtirokini ta'minlaydi va o'qishga bo'lgan qiziqishini oshiradi.

Ushbu usullar orqali bolalarda vatanparvarlik tuyg'ularini shakllantirish, ularning ma'naviy-axloqiy rivojlanishiga katta hissa qo'shadi.

4. Pedagogik kadrlarning malakasini oshirish

Maktabgacha ta'lim tizimining samaradorligi ko'pincha pedagogik kadrlarning malakasi va professional kompetentsiyasiga bog'liq. Shu sababli, pedagoglarning malakasini oshirishga alohida e'tibor qaratish zarur. Buning uchun quyidagi chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda:

- **Doimiy malaka oshirish kurslari:** Pedagoglar uchun muntazam ravishda malaka oshirish kurslari tashkil etilib, ularda zamonaviy pedagogik texnologiyalar, innovatsion uslublar va metodikalar o'rgatiladi. Bu ularning professional rivojlanishiga yordam beradi.

• **Amaliy seminarlar va treninglar:** Pedagoglar o'rtasida amaliy seminarlar va treninglar o'tkazilib, tajriba almashish va yangi uslublarni o'zlashtirish imkoniyati yaratiladi. Bu ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiladi.

• **Pedagogik ilmiy-tadqiqot faoliyatini rag'batlantirish:** Pedagoglarni ilmiy-tadqiqot ishlariga jalb etish, ularning ilmiy salohiyatini oshirish va yangi pedagogik yondashuvlarni ishlab chiqishga ko'maklashish. Bu ta'lim tizimining innovatsion rivojlanishiga turtki bo'ladi.

5. Ta'lim sifatini monitoring qilish va baholash

Ta'lim sifatini doimiy ravishda monitoring qilish va baholash tizimi joriy etilmoqda. Bu tizim orqali quyidagi maqsadlarga erishish ko'zda tutilgan

❖ **Ta'lim jarayonini tahlil qilish:** O'quvchilarning bilim darajasi, pedagoglarning faoliyati va ta'lim muassasasining infratuzilmasi doimiy ravishda tahlil qilinadi. Bu mavjud muammolarni aniqlash va ularni bartaraf etish choralarini ko'rishga yordam beradi.

❖ **Sifatli ta'lim ko'rsatkichlarini belgilash:** Ta'lim sifatining asosiy ko'rsatkichlari ishlab chiqilib, ularga erishish uchun zarur choralar belgilanadi. Bu ta'lim tizimining samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

❖ **Xalqaro tajribani o'rganish:** Dunyoning ilg'or mamlakatlaridagi maktabgacha ta'lim tizimlarini o'rganish, ularning tajribasini o'zlashtirish va milliy tizimga moslashtirish. Bu ta'lim sifatini global standartlarga moslashtirishga yordam beradi.

6. Maktabgacha ta'lim tizimida xususiy sektorning o'rni

Xususiy maktabgacha ta'lim muassasalari tizimda muhim o'rin tutadi. Ular quyidagi jihatlari bilan ajralib turadi:

• **Diversifikatsiya:** Xususiy sektor turli xil o'quv dasturlari, qo'shimcha xizmatlar va maxsus yo'nalishlar taklif etadi. Bu ota-onalarning va bolalarning individual ehtiyojlariga mos keladi.

• **Innovatsion yondashuvlar:** Xususiy maktabgacha ta'lim muassasalari ko'pincha yangi pedagogik texnologiyalar, interaktiv uslublar va innovatsion metodlarni joriy etishda faol bo'ladi. Bu ta'lim sifatini oshirishga yordam beradi.

• **Raqobat muhiti:** Xususiy sektor mavjudligi davlat maktabgacha ta'lim muassasalarini raqobatlashishga undaydi, bu esa umumiy ta'lim sifatining oshirishiga olib keladi.

Xulosa

Yangi O'zbekistonda maktabgacha ta'lim tizimi so'nggi yillarda sezilarli o'zgarishlarga yuz tutdi. Davlat tomonidan amalga oshirilgan islohotlar, yangi maktabgacha ta'lim muassasalarining tashkil etilishi va pedagogik innovatsiyalar ta'lim sifatini oshirishga

xizmat qilmoqda. Biroq, tizimni yanada takomillashtirish uchun pedagog kadrlarning malakasini oshirish, o'quv dasturlarini modernizatsiya qilish va infratuzilmani rivojlantirish kabi masalalarga e'tibor qaratish zarur. Shuningdek, vatanparvarlik tuyg'ularini shakllantirish va zamonaviy pedagogik yondashuvlarni joriy etish orqali bolalarning barkamol rivojlanishiga erishish mumkin.

Foydalangan adabiyotlar:

1. Kodirova, M. E., & Qòysinova, G. R. (2024). Yangi O'zbekistonda maktabgacha ta'limni rivojlantirishga zamonaviy yondashuv. *Ta'lim innovatsiyasi va integratsiyasi*, 31(2), 66-70. [Zenodo+2Scientific Journals+2Ares+2](#)
2. Jo'rayeva, M. A. (2025). Yangi O'zbekistonda maktabgacha ta'limni rivojlantirishda zamonaviy yondashuvlar. *Obrazovanie nauka i innovatsionnye idei v mire*, 65(3), 257-260. [Scientific JL](#)
3. Axmedova, M. (2023). Yangi O'zbekistonda maktabgacha ta'limni rivojlantirish tendensiyalari. *Academic Research in Educational Sciences*, 4(1), 341-344. [Ares](#)
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 5-apreldagi PQ-3651-son qarori. [Ares+1Scientific Journals+1](#)
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 2-iyuldagi PQ-3822-son qarori. [Scientific Journals](#)
6. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 8-avgustdagi PQ-3904-son qarori. [Scientific Journals](#)
7. Mirziyoyev, Sh. M. (2022). Maktabgacha ta'lim tizimini yanada rag'batlantirish va rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida. *Xalq so'zi*, 10-aprel. [Scientific Journals+1Ares+1](#)
8. Guliston Davlat Universiteti. (2022). "Yangi O'zbekistonda maktabgacha ta'lim tizimida ta'lim sifatini yangi bosqichga ko'tarish: soha muammo va yechimlari" mavzusida seminar-trening bo'lib o'tdi. *Guliston Davlat Universiteti yangiliklari*.
9. ARES. (2023). Yangi O'zbekistonda maktabgacha ta'limni rivojlantirish tendensiyalari. *Academic Research in Educational Sciences*, 4(1). [Ares](#)
10. UNICEF. (2023). Maktabgacha ta'lim. *UNICEF O'zbekiston*. [UNICEF](#)